

Στρατηγός Μακρυγιάννης [ηγετική μορφή της ελληνικής επανάστασης]

(Απομνημονεύματα, 1829 – 1850)

[Η απάντηση στο Δεριγνύ]

Εκεί οπού 'φκιανα τις θέσεις εις τους Μύλους ήρθε ο Ντερνύς* να με ιδεί. Μου λέγει: "Τι κάνεις αυτού; Αυτές οι θέσεις είναι αδύνατες· τι πόλεμον θα κάμετε με τον Μπραΐμη αυτού; - Του λέγω, είναι αδύνατες οι θέσεις κι εμείς, όμως είναι δυνατός ο Θεός οπού μας προστατεύει· και θα δείξομεν την τύχη μας σ' αυτές τις θέσεις τις αδύνατες. Κι αν είμαστε ολίγοι εις το πλήθος του Μπραΐμη, παρηγοριόμαστε μ' έναν τρόπο, ότι η τύχη μας έχει τους Έλληνες πάντοτε ολίγους. Ότι αρχή και τέλος, παλαιόθεν και ως τώρα, όλα τα θερία πολεμούν να μας φάνε και δεν μπορούνε· τρώνε από μας και μένει και μαγιά. Και οι ολίγοι αποφασίζουν να πεθάνουν κι όταν κάνουν αυτήν την απόφασιν, λίγες φορές χάνουν και πολλές κερδαίνουν. Η θέση οπού είμαστε σήμερα εδώ είναι τοιαύτη· και θα ιδούμεν την τύχη μας οι αδύνατοι με τους δυνατούς. - "Τρε μπιέν"**, λέγει και αναχώρησε ο ναύαρχος.

* Ντερνύς: Ο φιλέλληνας Γάλλος ναύαρχος Δεριγνύ. ** Τρε μπιέν: πολύ καλά (Γαλλ.)

[Τα αγάλματα]

Είχα δυο αγάλματα περίφημα, μια γυναίκα κι ένα βασιλόπουλο, ίδια· φαίνονταν οι φλέβες, τόση εντέλειαν είχαν. Όταν χάλασαν τον Πόρο, τα 'χαν πάρει κάτι στρατιώτες, και στ' Άργος θα τα πουλούσαν των Ευρωπαϊών χίλια τάλαρα γύρευαν... Πήρα τους στρατιώτες, τους μίλησα: "Αυτά, και δέκα χιλιάδες τάλαρα να σας δώσουνε, να μην το καταδεχτείτε να βγουν από την πατρίδα μας. Γι' αυτά πολεμήσαμε".

[Είμαστε στο εμείς...]

Κι όσα σημειώνω τα σημειώνω γιατί δεν υποφέρνω να βλέπω το άδικον να πνίγει το δίκιον. Δια κείνο έμαθα γράμματα εις τα γεράματα και κάνω αυτό το γράψιμον το απελέκητο, ότι δεν είχα τον τρόπον όντας παιδί να σπουδάξω· ήμουν φτωχός κι έκανα τον υπηρέτη και τιμάρευα άλογα κι άλλες πλήθος δουλειές έκανα, να βγάλω το πατρικό μου χρέος, οπού μας χρέωσαν οι χαράμηδες* και να ζήσω κι εγώ σε τούτην την κοινωνίαν, όσο έχω τ' αμανέτι* του Θεού εις το σώμα μου. Κι αφού ο Θεός θέλησε να κάμει νεκρανάσταση εις την πατρίδα μου, να την λευτερώσει από την τυραγνίαν των Τούρκων, αξίωσε κι εμένα να δουλέψω κατά δύναμη λιγότερο από το χερρότερον πατριώτη μου Έλληνα. Γράφουν σοφοί άντρες πολλοί, γράφουν τυπογράφοι ντόπιοι και ξένοι διαβασμένοι για την Ελλάδα -ένα πράμα μόνον με παρακίνησε κι εμένα να γράψω, ότι τούτην την πατρίδα την έχομεν όλοι μαζί και σοφοί κι αμαθείς και πλούσιοι και φτωχοί και πολιτικοί και στρατιωτικοί και οι πλέον μικρότεροι άνθρωποι όσοι αγωνιστήκαμεν, αναλόγως ο καθείς, έχομεν να ζήσομεν εδώ. Το λοιπόν δουλέψαμεν όλοι μαζί, να την φυλάμεν κι όλοι μαζί και να μην λέγει ούτε ο δυνατός "εγώ", ούτε ο αδύνατος. Ξέρετε πότε να λέγει ο καθείς "εγώ"; Όταν αγωνιστεί μόνος του και φκιάσει ή χαλάσει, να λέγει εγώ· όταν όμως αγωνίζονται πολλοί και φκιάνουν, τότε να λένε "εμείς". Είμαστε εις το "εμείς" και όχι εις το "εγώ". Και εις το εξής να μάθομεν γνώση, αν θέλομεν να φκιάσομεν χωριόν, να ζήσομεν όλοι μαζί. Έγραψα γυμνή την αλήθεια, να ιδούνε όλοι οι Έλληνες ν' αγωνίζονται δια την πατρίδα τους, δια την θρησκεία τους, να ιδούνε και τα παιδιά μου και να λένε: "Έχομεν αγώνες πατρικούς, έχομεν θυσίες", αν είναι αγώνες και θυσίες. Και να μπαίνουν σε φιλοτιμίαν και να εργάζονται εις το καλό της πατρίδας τους, της θρησκείας και της κοινωνίας.

*χαράμηδες : αυτοί που τρώνε άδικα το βιος του άλλου

*αμανέτι[ή αμανάτι]: ενέχυρο για την εξασφάλιση χρέους